

po 1 stanovniku 10,2%. U periodu (1981-1990) prosječna godišnja stopa industrijske proizvodnje porasla je za svega 0,7%; u građevinarstvu je opala za 6,4% i u trgovini za 3%. Cijene proizvođača industrije i poljoprivrede porasle su za preko 35%, a cijene na malo za 46,6%.

Radi ilustracije visokog pada privredne aktivnosti u 1990. u odnosu na 1989. godinu pokazuju slijedeći podaci:

- pad društvenog proizvoda za 9,3%,
- pad industrijske proizvodnje za 12,1%,
- pad poljoprivredne proizvodnje za 5,0%,
- pad građevinske proizvodnje za 4,4%,
- pad u trgovini na malo za 6,3%,
- pad u prevozu robe za 1,0%,
- pad u zaposlenosti za 2,9%,
- pad realnog ličnog dohotka za 27,8%,
- porast uvoza robe za 18,9%.

Međutim, ukoliko se upoređuju podaci za duži period, jedna godina (konkretno 1990) nema znajčajnijeg uticaja na rezultate cijelog prikazanog perioda.

Može se postaviti pitanje, zašto je došlo do ovako visokog pada privredne aktivnosti u Jugoslaviji poslednjih 10 godina. Sigurno je, da ima više uzroka za takvo stanje. Jugoslavija je poslednjih 10 godina (1981-1990.) bila prezadužena i morala je vraćati inostrane kredite, vrlo visoke iznose sa visokim kamatnim stopama. U to vrijeme, nije bilo sredstava za velika investiciona ulaganja, a naročito u poslednjem četvorogodištu. U vremenu od 1975-1985. godine, prosječno je godišnje ulagano u investicije 10.480 miliona dinara, a za poslednje četiri godine (1986-1989) ulagano je godišnje 7.829 miliona dinara ili preko 1/3 manje. Produktivnost rada je u industriji, u vremenu od 1980. do 1988. godine opala za 1%, a zaposlenost je porasla, za 11 %. U ovo vreme u Zapadnoj Evropi zaposlenost je opala za 12%, a produktivnost rada porasla za 28%.

Ozbiljne posljedice na privredni razvoj imale su, i teške nesuglasice u državnom i političkom rukovodstvu po mnogim vitalnim pitanjima, a pogotovu po pitanju ekonomskog razvoja područja u kojima su "oni" upravljali. U državnim i političkim vrhovima, došlo je do izvjesne

blokade i paralize zajedničkog rada i poslovanja, do nediscipline u sprovođenju zajednički donesenih mjera. Najčešće je svako gledao svoje interese, svoj sektor, interes svoje republike ili pokrajine, i sprovodio, ono što osigurava interese "njegovog" naroda i "njegove" republike i pokrajine. Pozivi iz političkih i zvaničnih krugova Srbije, da treba bojkotovati, tj. ne kupovati robu iz nekih republika, iako se znalo da su u jedinstvenom jugoslovenskom području privredne djelatnosti ovisne jedne od drugih, predstavljali su napad na zajedničku, i ne samo ekonomsku politiku, nego i izazov, da se na drugoj strani primjene iste, druge i slične mjere. Ovakav poziv ili pozivi, rado su dočekani u nekim sredinama drugih krajeva zemlje. Tako su i oni mogli primjeniti svoje, ako je moguće još teže mjere. Stanje u političkim strukturama Jugoslavije, dalo je povoda svim neprijateljima SFRJ, a naročito nacionalistima i ostacima profašističkih krugova, da se i oni uključe i sabotiraju na svim poljima zajedništva, pre svega na privrednom polju i doprinesu razbijanju jugoslovenskog jedinstva. Posljednjih godina, u ovakvoj političkoj situaciji u zemlji, dolazilo je do opšteg poleta i zalaganja, pri razvijanju nelegalne konkurencije među privrednim organizacijama u inostranstvu, pa i orijentacije na razne špekulacije.

Napominjemo da je ovaj rad isključivo posvećen razvoju privrede i društvenih djelatnosti u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, bez pretenzija na analizu društveno-ekonomskog sistema iako je taj usko povezan sa društvenim i privrednim sistemom. Isto tako, rad nije obuhvatio dinamiku razvoja privrede i društvenih djelatnosti i njihov sklad, jer to zahtjeva mnogo širu i dublju obradu društvenih zbivanja, sa kojima se s vremena na vrijeme sučeljavala ekonomija zemlje, dok su rješavani ili je pokušano, da se mnoga pitanja riješe parcijalnim sistemskim zahvatima. Sigurno je da će biti potrebno izraditi jednu svestraniju i sveobuhvatniju analizu istorije društvenog i privrednog razvoja Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije za navedeni period.

Sve vrijednosti bilo u dinarima ili dolarima uporedive su za razne vremenske periode. Uglavnom, vrijednost u dinarima je obračunata po cijenama 1972. godine.